Visiedocument
gehandicaptenzorg 2030

Een betekenisvol leven, gewoon meedoen

visie 2030

Dit Visiedocument is een uitgave
van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland,
november 2020

Inhoudsopgave

Waar staan we nu?
→ Op weg naar 2030
→ Urgentie is groot
→ Veel om trots op te zijn

Waar willen we naar toe?
→ Het hart van de visie
→ het verhaal van Jeroen
→ Het verhaal van 1,5 miljoen mensen
→ Werken vanuit 4 groeigebieden

Wat willen we gaan doen?
→ Uitgangspunten voor de strategie
→ Acties waarmee we in 2021 starten

LEESWIJZER

Dit visiedocument is zowel een verhaal voor 2030, als een agenda voor de korte termijn. We beschrijven in dit document de belangrijkste uitdagingen voor de gehandicaptenzorg. We vertellen onze toekomstdroom (het hart van onze visie) en ambities voor de thema's (groeigebieden) waarin we extra willen investeren.

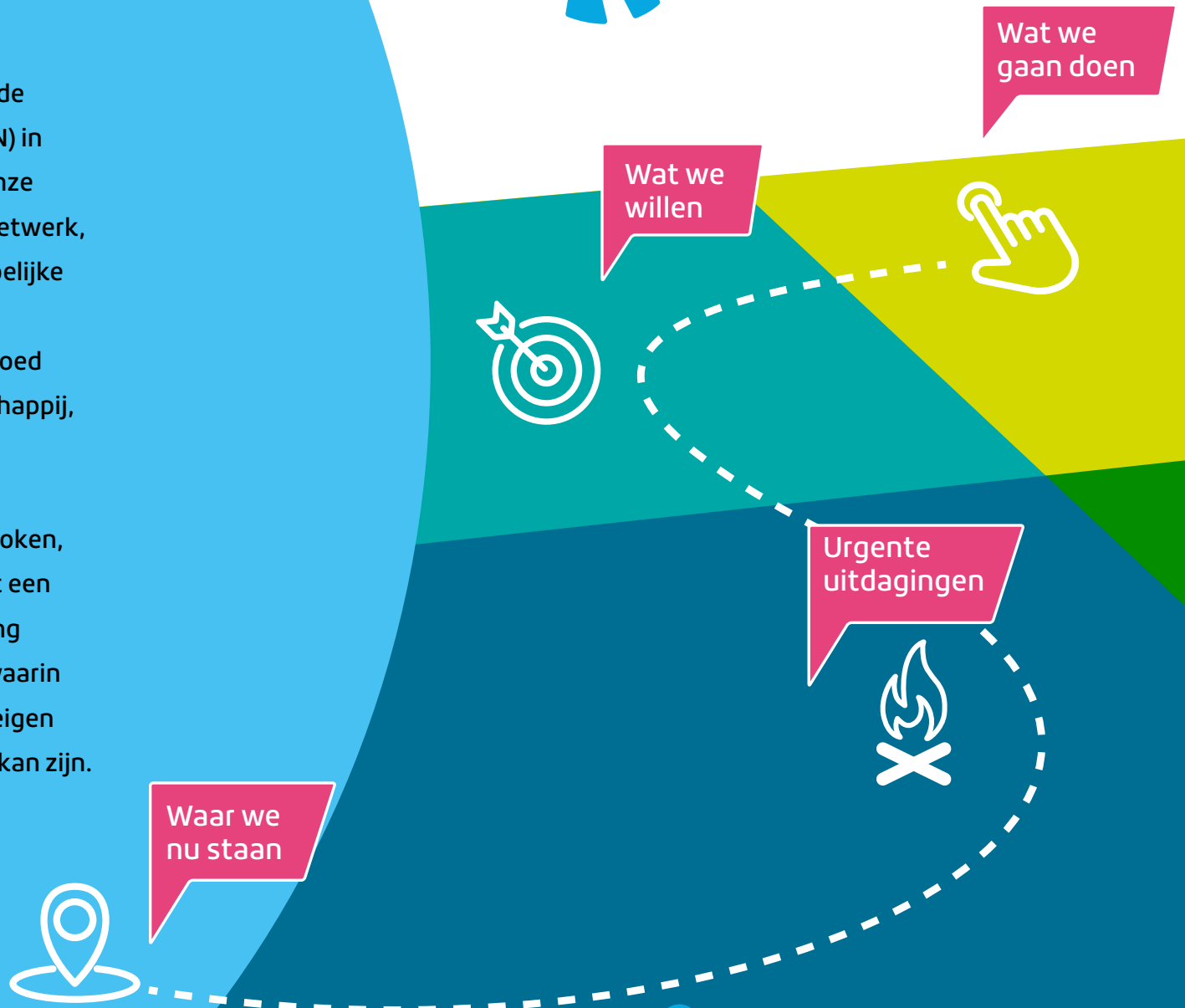
Ten slotte geven we aan welke eerste stappen we willen zetten in 2021. Dat doen we niet in detail. Juist omdat we veel acties samen met mensen met en zonder beperking, professionals en maatschappelijke partners in verschillende coalities willen vormgeven. Het zijn onze eerste stappen op weg naar 2030. Op weg naar een samenleving waarin we *samen*-leven en het hebben van een beperking minder bijzonder wordt.

Op weg naar 2030

Hoe ziet de gehandicaptenzorg eruit in 2030?
Die vraag staat centraal in het visietraject dat de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) in 2019 is gestart. Samen met zorgaanbieders (onze leden), met mensen met een beperking, hun netwerk, professionals en een groot aantal maatschappelijke organisaties denken we na over de toekomst.
We hebben dromen, visies, wensen én willen goed voorbereid zijn op veranderingen in de maatschappij, over de verschillende kabinetsperiodes heen.

Wij hebben een gezamenlijke ambitie uitgesproken, onze droom, dat Nederland zich ontwikkelt tot een samenleving waarin mensen met een beperking gewoon kunnen meedoen. Een samenleving waarin mensen met een beperking een betekenisvol eigen leven kunnen leiden. Hoe verschillend dat ook kan zijn. Dat is het hart van onze visie.

visie 2030

Urgentie is groot

Als we kijken naar de toekomst zien we een groot aantal urgente vraagstukken en uitdagingen, of Burning Issues, voor de gehandicaptenzorg. Veel van deze uitdagingen zorgen nu al voor spanning en dilemma's in de praktijk. Dit zal alleen maar toenemen, als we hier geen oplossingen voor vinden.

Onze belangrijkste maatschappelijke vraagstukken op een rij:

Uitsluiting
In onze samenleving sluiten we mensen uit. Er lijkt ook steeds minder tolerantie te zijn in de maatschappij voor mensen die 'anders' zijn. Ondanks nieuwe wetten worden oplossingen toch nog vaak gezocht in professionele hulp of specifieke voorzieningen.

Kansenongelijkheid
De kloof tussen mensen die wel en niet kunnen meedoen in de maatschappij groeit. Daarmee groeit de kansenongelijkheid. Voor mensen met een licht verstandelijke beperking (LVB) is meedoen ingewikkeld. Het aantal mensen met een LVB dat het zonder professionele ondersteuning niet redt, neemt daarom toe.

Tijdgeest
De tijdgeest verandert. De vragen van mensen met een beperking en hun directe netwerk veranderen. De maatschappij verandert. Technologische ontwikkelingen gaan snel. Daarom verandert ook de rol van de professionals in de gehandicaptenzorg. Verandert de sector snel genoeg mee?

Zichtbaarheid
De zichtbaarheid van mensen met een beperking in het alledaagse leven, van het werk van professionals in de gehandicaptenzorg én de zichtbaarheid van de gehandicaptensector in het publieke en politieke debat neemt toe. Maar nog lang niet (snel) genoeg. De samenleving is er nog te onbekend mee.

Waar we nu staan

Uitdagingen van de sector

Onze belangrijkste sector-uitdagingen op een rij:

Complexiteit
De vragen van mensen met een beperking worden complexer. Aan veel mensen met complexe of intensieve zorgvragen kunnen we passende ondersteuning bieden. Dat is onze kracht. Maar tegelijkertijd lukt het zelfs ons, de gehandicaptenzorg, niet altijd om een passende plek te vinden voor mensen die intensieve specialistische zorg nodig hebben. Samenwerking met andere (zorg)branches is nodig.

Arbeidsmarkt
Er is een groeiend tekort aan mensen in de zorg, zeker als we zorg blijven bieden zoals nu. Dit maakt de gehandicaptenzorg kwetsbaar. Te weinig mensen weten wat voor geweldig en waardevol werk gedaan wordt in de gehandicaptenzorg. Zijn we aantrekkelijk genoeg op de arbeidsmarkt?

Systeemdenken is failliet
De betaalbaarheid van de (gehele) zorg is een uitdaging. Zeker als we blijven doen wat we doen. Zorgkosten groeien, administratieve lasten zijn hoog en de schotten tussen de verschillende systemen, tussen de verschillende zorgdomeinen en leefdomeinen veroorzaken problemen. Dit maakt maatwerk bieden lastig. Kortom: het systeemdenken is failliet. En van dat systeem zijn we zelf ook onderdeel.

Leven tijdens corona

Tijdens de coronacrisis ervaart iedereen in Nederland noodgedwongen hoe het is om te leven met beperkingen. Mensen zijn plotseling niet meer vrij te doen wat ze willen, omdat ze in meer of mindere mate afgesloten zijn van contact met anderen in de samenleving. Corona heeft zowel de kansen, als bedreigingen in de samenleving zichtbaarder gemaakt en uitvergroot. Daar leren we van.
Er zijn kansen omdat ontwikkelingen snel gaan, er zijn ook bedreigingen want we zien de ongelijkheid toenemen en tegenstellingen ontstaan. Er is behoefte aan een stip op de horizon. Een visie.

Waar we nu staan

Veel om trots op te zijn

Expertise en ervaring

Gelukkig hebben wij de samenleving iets te bieden. Naast alle uitdagingen is er ook heel veel om trots op te zijn en zijn er al heel veel positieve ontwikkelingen gaande. Met circa 180.000 professionals, meer dan 200.000 ervaringsdeskundigen en een groot netwerk van ambassadeurs hebben we een schat aan expertise en ervaring in huis. Daar maken we steeds meer en dankbaar gebruik van.

Veerkracht en creativiteit

Professionals bieden zorg, ondersteuning en jeugdhulp aan mensen met een beperking in hun dagelijkse leven. Zij hebben een ontzettend grote veerkracht, loyaliteit en creativiteit. Zij hebben het vermogen om complexe problemen klein te maken en praktische oplossingen te vinden. Alles in het belang van mensen met een beperking. Het werk is mooi en waardevol, maar vaak tegelijkertijd ook ongelooflijk taai en complex.

Onthaasten en puur

Van ervaringsdeskundigen leren we hoe het is om te leven met beperkingen, iets wat iedereen nu ondervindt tijdens de coronacrisis. Zij weten vaak goed hoe je kan stilstaan bij het gewone leven. Bij het onthaasten. Puur. Oprecht. Zij zijn leermeesters in het stilstaan bij de dingen die er werkelijk toe doen.

Het hart van de visie

Onze droom

In 2030 heeft Nederland een samenleving waarin mensen met een beperking kunnen meedoen. Een samenleving waarin zij een betekenisvol eigen leven kunnen leiden, ongeacht de zwaarte van hun beperking. Dat is onze droom, het hart van onze visie. De invulling van wat een betekenisvol leven is, zal heel verschillend zijn.

Gemeenschappen

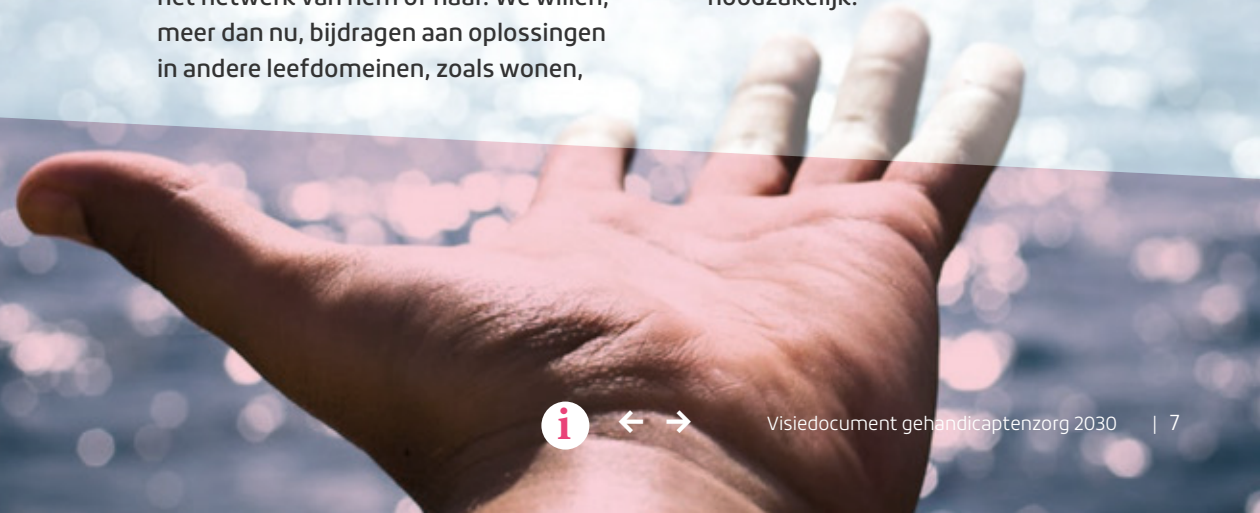
We zijn er voor mensen met een beperking en de verschillende gemeenschappen, waarin zij leven. De natuurlijke gemeenschap is het gezin waarin iemand is opgegroeid en de familie daaromheen. De persoonlijke gemeenschap bestaat uit de mensen om je heen die je zelf kiest, zoals vrienden, buren en kennissen. En de organisatorische gemeenschap, bestaande uit mensen uit bijvoorbeeld je woon- en werkomgeving, onderwijs en sport.

Betekenisvol leven

Het denken in verschillende 'gemeenschappen' of netwerken betekent dat we niet alleen kijken naar de indicatie en iemands beperkingen, maar juist naar wat voor die persoon betekenisvol is en naar het netwerk van hem of haar. We willen, meer dan nu, bijdragen aan oplossingen in andere leefdomeinen, zoals wonen, werken en onderwijs. Samen zoeken naar de mogelijkheden om een goed en betekenisvol leven te leiden. Naar een zorg die meebeweegt met de behoeften, wensen en mogelijkheden van mensen met een beperking in hun directe netwerken of gemeenschappen. Met gelijkwaardigheid als belangrijke waarde.

Ondersteuning

Het hart van de visie biedt daarmee geen een-op-een oplossingen voor alle uitdagingen. Het is een andere manier van kijken, van denken en van doen. Naar het bieden van zorg en ondersteuning in de verschillende netwerken en gemeenschappen waarin mensen met en zonder een beperking leven. Kijkend over grenzen van zorgdomeinen, leefdomeinen en organisaties heen. Dat is een nieuw en spannend pad, maar ook noodzakelijk.

Het verhaal van Jeroen

Dit is Jeroen. Jeroen is 32 en heeft een licht verstandelijke beperking. Maar een groot deel van de week doet dat laatste er eigenlijk helemaal niet toe. Voor hem niet, en voor de mensen om hem heen niet. Hij is gewoon Jeroen.

Hij is keeper van het derde elftal van v.v. de Haantjes. Hij heeft een banketbakkers-opleiding gedaan en werkt vier dagen in de week als taartenbakker. Hij gaat vaak naar concerten met vrienden en met zijn ouders op verre vakanties. En oh ja, hij is behoorlijk verliefd op Sandra. Ze wonen sinds kort samen in de winkelstraat boven de slager.

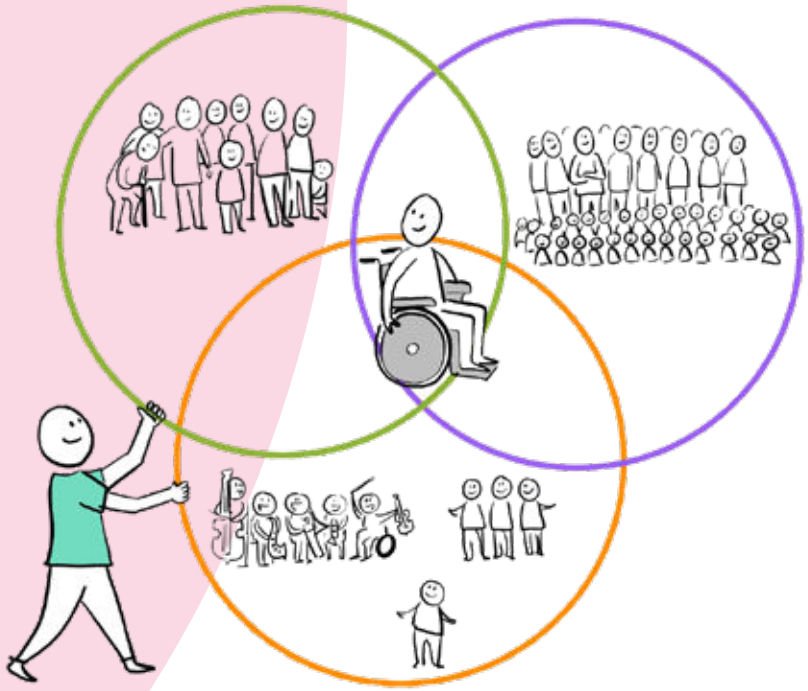
Jeroen heeft een betekenisvol leven. Hij heeft veel relaties en doet volop mee in de samenleving.

Zoals Jeroen zijn er nog anderhalf miljoen andere mensen in Nederland. Met een lichte of juist een zware beperking. Onze droom is dat over tien jaar alle mensen met een beperking net zoals Jeroen gewoon kunnen meedoen en een leven leiden dat betekenisvol is, zowel qua activiteiten als qua relaties. Dat is het hart van onze visie.

Maar om dat voor elkaar te krijgen moet het anders. Dat kunnen we als gehandicaptenzorg niet alleen, we zullen als hele samenleving onze schouders eronder moeten zetten.

Nu stellen we als professionals vaak de cliënt en zijn of haar beperking centraal. Zo leveren we misschien wel goede zorg, maar dragen we

Het verhaal van Jeroen

niet altijd bij aan het meest betekenisvolle leven van iemand met een beperking. Want betekenis wordt gegeven door sociale contacten en door mee te doen in de samenleving. Dat geldt voor iedereen: voor mensen mét en zonder beperking. Hoe gaan we dat bereiken?

Allereerst gaan we ons nog meer richten op de gemeenschappen en netwerken rond iemand met een beperking. Die ondersteunen en versterken we. Bijvoorbeeld in samenwerking met het ROC, zodat Jeroen als reguliere student de banketbakkersopleiding kan doen. De bakkerij of de voetbalclub, zodat Jeroen daar volwaardig kan meedraaien. De familie van Jeroen, of de woningbouw-vereniging zodat Jeroen en Sandra zelfstandig kunnen wonen.

De kracht van de gemeenschap is het allerbelangrijkste. We benutten, versterken en ontwikkelen de ervaringskennis en professionaliteit van alle mensen in de gemeenschap rond iemand met een beperking. Van Jeroen zelf, zijn familie en vriendenkring, de buurvrouw en de zorgprofessional.

Daarnaast kan technologie een veel grotere bijdrage leveren. Slimme oplossingen op bijvoorbeeld het gebied van wonen, leren, taal of gezondheid kunnen ontzettend helpen en ondersteunen.

Met deze visie ontwikkelen wij ons meer als ‘maatschappelijke beweging’ die zich inzet voor een vriendelijke, sociale samenleving. Waarin mensen mét en zonder beperking gelijkwaardig aan elkaar zijn, samen met elkaar leven en van elkaar leren.

Maar dat lukt alleen als we het met z’n allen doen: als hele samenleving. Zodat over 10 jaar ieder mens met een beperking zo veel als mogelijk gewoon mee doet in de samenleving.

Klik hier om het verhaal van Jeroen in bewegend beeld te zien.

Het verhaal van 1,5 miljoen mensen

Betekenisvol leven

Onze droom is dat over tien jaar alle mensen met een beperking, net zoals Jeroen, gewoon kunnen meedoen en een betekenisvol leven leiden. Dat is het hart van onze visie. Want iedereen verdient een plek in de samenleving. Of je nu een lichte of ernstige beperking hebt, een zintuiglijke, lichamelijke of verstandelijke beperking, of je nu jong bent of oud.

Gewoon meedoen

De gehandicaptenzorg biedt zorg, ondersteuning of jeugdhulp aan ruim 200.000 mensen met een beperking. Maar de totale groep van Nederlanders die een beperking heeft, is groter dan dat. Denk bijvoorbeeld aan de circa 1,1 miljoen mensen met een licht verstandelijke beperking. We willen ons inzetten om de zichtbaarheid te vergroten van alle mensen voor wie een betekenisvol eigen leven en gewoon meedoen niet vanzelfsprekend is. Voor deze, circa 1,5 miljoen, mensen zijn wij er.

Laten zien dat het kan

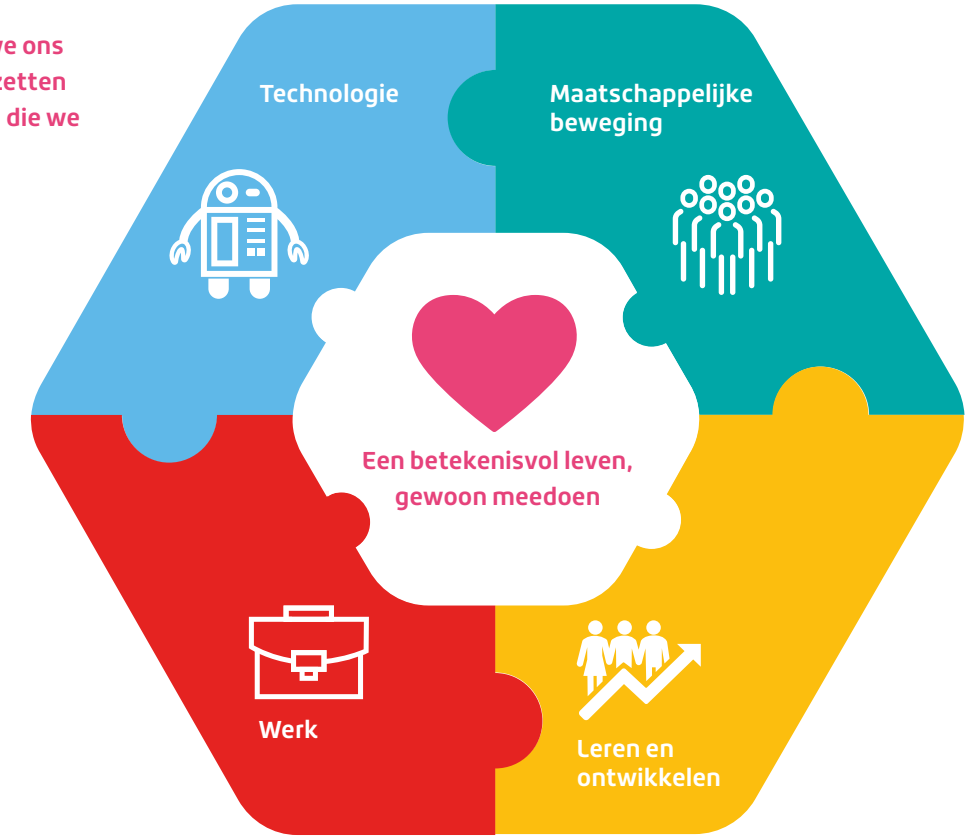
We willen actief bijdragen aan het wegnemen van belemmeringen die gewoon meedoen ingewikkeld maken en we willen oplossingen vinden voor de genoemde maatschappelijke vraagstukken en uitdagingen. En we laten zien dat het kan; dat er al veel mooie (lokale) voorbeelden zijn, die aantonen dat we samen een samenleving kunnen creëren waarin iedereen meedoet.

Samen doen

Het samen doen is hierin cruciaal. We kunnen en willen het niet alleen. Samen met onze leden (zorgaanbieders) en vooral ook met mensen met een beperking zelf, hun netwerken, professionals en een groot aantal maatschappelijke organisaties willen we werken aan onze droom voor 2030.

Hart van de visie ondersteunen we vanuit vier groeigebieden

Op weg naar 2030 richten we ons op het hart van de visie en zetten we extra in op vier thema's, die we groeigebieden noemen.

Hart van de visie

In 2030 hebben mensen met een beperking, voor wie dat niet vanzelfsprekend is, een betekenisvol eigen leven. Daarbij ondersteunen wij de gemeenschappen (netwerken) rondom mensen met een beperking om ervoor te zorgen dat zij mee kunnen doen.

Ambities 2030

→ Versterken van het samenspel in de gemeenschappen rond iemand met een beperking.
→ Versterken en ontwikkelen van ervaringskennis en professionaliteit van mensen in de gemeenschap.
→ Naar vertrouwen als basis en de wil om rekenschap te geven

Wat we willen

Wat we willen

Leren & ontwikkelen

Ieder mens wil leren, ontwikkelen en nieuwe ervaringen opdoen. Dat geldt voor mensen met een beperking, hun directe netwerk, professionals en de omgeving. De gehandicaptensector staat voor een leven lang leren, ontwikkelen, hoe klein de stapjes soms ook zijn. Leren en ontwikkelen is afgestemd op ieders vaardigheden en beweegt mee met de veranderende samenleving.

Ambities 2030

- → Mensen met een beperking, hun netwerk, professionals en de omgeving hebben levenslang toegang tot een landelijk leer- en ontwikkelaanbod.
- → Iedereen met een beperking heeft toegang tot onderwijs of onderwijskundige expertise.
- → Iedereen ontwikkelt zich met de skills van de toekomst.
- → Professionals coachen en ondersteunen gemeenschappen rondom mensen met een beperking.
- → De sector bepaalt samen met het onderwijs de onderwijsinhoud en –systematiek voor toekomstige professionals.

Werk

In 2030 draagt iedereen in de samenleving naar vermogen bij en de samenleving maakt daar ruimte voor. De gehandicaptensector wil de samenleving daarin ondersteunen. In 2030 is de wereld van werk een wereld waarin iedereen kan participeren. Mensen met een beperking zijn collega's en medewerkers, net als ieder ander.

Ambities 2030

→ Wie kan heeft een passende (betaalde) baan bij een regulier bedrijf, een sociale onderneming of een (maatschappelijke) organisatie.

→ Voor wie dit een stap te ver is, zijn er betekenisvolle activiteiten in verbinding met de samenleving. We innoveren de traditionele activiteiten en vervangen deze waar mogelijk door activiteiten midden in de maatschappij.

Technologie

Technologie helpt mensen met een beperking om hun eigen leven zo betekenisvol en zelfstandig mogelijk te leiden. Technologie is gericht op het realiseren van slimme oplossingen voor mensen met een beperking op het gebied van: wonen, leven, leren, werken, taal en gezondheid. .

Ambities 2030

→ Technologie is onderdeel van de drie gemeenschappen (natuurlijk, persoonlijk en organisatorisch), waarin mensen met een beperking zich begeven. De focus ligt de eerste drie jaar op het versterken van de communicatie, mobiliteit en zelfstandigheid door de inzet van technologie.

→ VGN is onderdeel van een internationaal, publiek en privaat (kennis)netwerk waarin technologische toepassingen en innovaties plaatsvinden en via open source gedeeld worden. Leden kunnen hier op verschillende momenten in participeren.

Wat we willen

Maatschappelijke beweging

In 2030 is de VGN onderdeel van een maatschappelijke beweging die in en met coalities samenwerkt, zodat er een handicapvriendelijke samenleving ontstaat. Een samenleving die is gebaseerd op gelijkwaardigheid en wederkerigheid, vanuit de erkenning dat mensen zonder en met beperking gelijkwaardig zijn. Ontmoetingen zijn voor iedereen leerzaam en waardevol.

Ambities 2030

→ Iedereen is onderdeel van gemeenschappen (natuurlijk, persoonlijk, organisatorisch) en krijgt de kans om zich daarin te ontwikkelen.
→ De samenleving is handicapvriendelijk.
→ Mensen met een licht verstandelijke beperking hebben de mogelijkheid tot meedoen op alle levensdomeinen.
→ We zijn onderdeel van maatschappelijke coalities op alle leefdomeinen van de visie.

Wat we willen

Uitgangspunten voor de strategie

Hart van de visie als koers
Het hart van de Visie 2030 'een betekenisvol eigen leven, gewoon meedoen' voor mensen met een beperking is onze identiteit en bepaalt onze koers. Dit is het perspectief van waaruit we handelen in onze lobby en in de uitvoering van alle activiteiten. Met wederkerigheid en gelijkwaardigheid als belangrijke waarden.

Andere mentaliteit
Bij deze visie past een andere mentaliteit van alle betrokken partijen. Van bescheidenheid naar strijdlust, van het individu naar samen en bovenal naar samen sterk. Kortom; met lef en liefde.

Werken in coalities
VGN neemt initiatieven, maar nooit zonder anderen. In onze aanpak gaan we zoveel mogelijk werken in coalities met leden, (organisaties van) mensen met een beperking en hun verschillende gemeenschappen en met andere maatschappelijke partners. We willen het samenspel tussen al deze partijen versterken. Bijvoorbeeld door met 10 tot 20 leden een coalitie te vormen en samen aan de slag te gaan met een specifiek thema of vraagstuk in een leernetwerk. Of door - nog meer dan nu - coalities te vormen met andere maatschappelijke partners om thema's te agenderen in het publieke en politieke debat.

Groot denken, klein doen
We hebben veel en grote ambities. We werken aan deze ambities door kleine stappen te maken met onze droom voor ogen. Een betekenisvol eigen leven moet vooral lokaal vorm krijgen, want daar wonen, werken en leven we. Dáár willen we bouwen aan de gemeenschappen om de mensen heen. We willen juist daarom ook lokale voorbeelden in beeld brengen en deze gebruiken om van te leren en ons te laten inspireren.

Laten zien dat het kan
We willen laten zien dat onze droom realistisch is. Door voorbeelden uit de praktijk in beeld te brengen, waarin wordt aangetoond dat we samen een samenleving kunnen creëren waarin iedereen kan meedoen. En door de zichtbaarheid van de gehandicaptenzorg en de mensen daarachter te vergroten.

Experimenten of doorbraakprojecten
Om te laten zien dat het kan willen we met leden en andere maatschappelijke partners een aantal experimenten of (doorbraak)projecten opzetten of helpen we leden om hún experimenten of projecten zichtbaarder te maken.

Kijken over schotten en grenzen heen
We gaan over grenzen heen kijken; grenzen van zorgdomeinen, leefdomeinen (denk aan wonen, werken, leren), leeftijden (18- en 18+), maar ook landen. Met name het onderdeel technologie willen we internationaal oppakken.

Rolling strategie
Omdat we als VGN initiatieven nemen, maar nooit alleen, willen we ook de acties die we starten samen vormgeven met leden en andere partners. Daarom vindt de concrete uitwerking van alle acties die we willen gaan starten vooral plaats in coalities. Om goed aan te blijven sluiten bij de praktijk die vaak weerbarstiger en complexer is dan op voorhand gedacht, willen we stap voor stap ontwikkelen.

